

Quickscan soortenbescherming realisatie zonneveld, Hardinxveld-Giessendam

Toetsing in het kader van de Omgevingswet



**WAARDEN
BURG**
Ecology

**we
consult
nature.**



Quicksan soortenbescherming realisatie zonneveld, Hardinxveld-Giessendam

Toetsing in het kader van de Omgevingswet

■■■■■■■■■■

Status uitgave: versie 2.0

Rapportnummer:	24-173
Projectnummer:	24-0359
Datum uitgave:	13 november 2024
Projectleider:	■■■■■■■■■■
Tweede lezer:	■■■■■■■■■■
Opdrachtgever:	Green Trust Consultancy B.V. Stationsweg 6 6861 EG OOSTERBEEK
Referentie opdrachtgever:	E-mail met gunning d.d. 3 mei 2024
Akkoord voor uitgave:	■■■■■■■■■■
Datum akkoord:	13 november 2024

Graag citeren als: ■■■■■■■■■■ 2024. Quicksan soortenbescherming realisatie zonneveld, Hardinxveld-Giessendam. Rapport 24-173. Waardenburg Ecology, Culemborg.

Trefwoorden: zonneveld, Hardinxveld-Giessendam.

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Green Trust Consultancy B.V.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco



Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Reikwijdte van het onderzoek	5
1.3 Wettelijk kader	6
1.4 Methodiek onderzoek	7
1.5 Disclaimer	8
2 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep	9
2.1 Beschrijving plangebied	9
2.2 Voorgenomen ingreep	12
3 Toetsing soortenbescherming	13
3.1 Algemeen	13
3.2 Planten	13
3.3 Ongewervelden	13
3.4 Vissen	14
3.5 Amfibieën	14
3.6 Reptielen	15
3.7 Grondgebonden zoogdieren	15
3.8 Vleermuizen	16
3.9 Vogels	17
4 Toetsing specifieke zorgplichtbepalingen	19
4.1 Algemeen	19
4.2 Soorten binnen de invloedssfeer en mogelijke nadelige gevolgen	19
4.3 Maatregelen voor kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer	19
5 Conclusie en aanbevelingen	21
5.1 Soortenbescherming	21
5.2 Specifieke zorgplicht	21
5.3 Natuurkansen	21
6 Literatuur	23

Samenvatting

Project 24-0359 Quicksan soortenbescherming realisatie zonnenveld Hardinxveld-Giessendam

Voor de volgende beschermde soorten is een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig:	Geen
Voor de volgende beschermde soorten waarvoor de ingreep nadelige gevolgen heeft, is géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig (<i>vergunningsvrij</i>):	Algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren
Er is nader onderzoek nodig om vast te stellen of de voorgenomen ingreep nadelige gevolgen heeft voor de volgende soorten:	Geen
Voor de volgende beschermde soorten zijn maatregelen nodig en mogelijk om nadelige gevolgen te voorkomen:	Kleine marterachtigen en algemene broedvogels zonder jaarrond beschermd nest
Zijn er aanwijzingen dat er binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep andere soorten voorkomen waarop de specifieke zorgplicht van toepassing is?	Ja, planten, ongewervelden en vogels

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Green Trust Consultancy B.V. is voornemens om op de maïs- en grasvelden behorende bij Parallelweg 108 in Hardinxveld-Giessendam een zonneveld te realiseren. Deze ingreep kan mogelijk gevolgen hebben voor van nature in het wild levende dieren of planten en is daarmee een 'flora- en fauna-activiteit' in de zin van de Omgevingswet (Ow).

Waardenburg Ecology heeft in opdracht van Green Trust Consultancy B.V. op basis van een oriënterend veldonderzoek [13-05-2024] en bronnenonderzoek de gevolgen van deze ingreep op beschermde soorten in het kader van de Omgevingswet (Ow) beoordeeld. Het doel van het onderzoek was te bepalen of voor de voorgenomen ingreep een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is. Daarnaast is getoetst aan de specifieke zorgplichtbepalingen van de Ow.

Voorliggend rapport doet verslag van de resultaten van dit onderzoek en geeft adviezen over eventueel te nemen vervolgstappen. Concreet geeft dit rapport antwoord op de volgende vragen:

- Komen er (mogelijk) beschermde soorten voor binnen de invloedsfeer van de voorgenomen ingreep?
- Heeft de voorgenomen ingreep (mogelijk) nadelige gevolgen voor beschermde soorten en is hierbij sprake van zogenoemde schadelijke handelingen?
- Zijn mogelijke nadelige gevolgen voor beschermde soorten als gevolg van de voorgenomen ingreep met maatregelen te voorkomen of beperken?
- Is voor betreffende soorten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig?
- Zijn er aanwijzingen dat er binnen de invloedsfeer van de voorgenomen ingreep soorten voorkomen waarop de specifieke zorgplicht van toepassing is?
- Zijn mogelijke nadelige gevolgen voor soorten waarvoor de specifieke zorgplicht van toepassing is met maatregelen te voorkomen of beperken?

1.2 Reikwijdte van het onderzoek

In voorliggend rapport zijn de gevolgen van voorgenomen ingreep op (*beschermde*) soorten *planten en dieren* in het kader van de Omgevingswet (Ow) beoordeeld.

Beschermde natuurgebieden

(Significant) nadelige gevolgen voor beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland (NNN) en bijzondere natuurgebieden en landschappen) worden op voorhand uitgesloten met mogelijke uitzondering van effecten van stikstof in de



aanlegfase op Natura 2000-gebieden. De invloedssfeer van de ingreep (storende factoren) reikt tot ca. 500 meter, exclusief stikstofdepositie. Het plangebied ligt hemelsbreed op ongeveer 900 meter afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Biesbosch (bron: Informatiekaart Natuur). Gezien de aard, omvang en de afstand tot Natura 2000-gebieden, is het uitgesloten dat de ingreep aantasting van relevante soorten en begroeiingen in Natura 2000-gebieden veroorzaakt, met mogelijke uitzondering van effecten van stikstof. We adviseren om een AERIUS-berekening uit te voeren om vast te stellen of sprake is van additionele stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Is er sprake van een bijdrage aan de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden dan dient deze nader beoordeeld te worden in het kader van de Ow.

Het plangebied ligt niet in het NNN, bijzonder natuurgebied of bijzonder landschap (bron: Informatiekaart Natuur). Het NNN ligt op 50 meter afstand van het plangebied. Gezien de aard en omvang van de voorgenomen ingreep en het feit dat het NNN in beginsel geen externe werking kent, is het op voorhand uitgesloten dat de ingreep aantasting van deze gebieden veroorzaakt.

Houtopstanden

Nadelige gevolgen voor Houtopstanden in de zin van de Ow zijn op voorhand ook uitgesloten. Er worden namelijk geen houtopstanden gekapt.

1.3 Wettelijk kader

De toetsing is uitgevoerd in het kader van de Ow. Voor de geconsolideerde teksten van de Ow verwijzen we naar: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/geconsolideerde-teksten-omgevingswet/>. In de geconsolideerde teksten staan de oorspronkelijke teksten en alle officiële wijzigingen. In Bijlage I van dit rapport wordt nader ingegaan op het toetsingskader voor een flora- en fauna-activiteit.

Activiteiten die mogelijk gevolgen hebben voor in het wild levende dieren of planten zijn in de Ow gedefinieerd als flora- en fauna-activiteiten. De Ow stelt regels over flora- en fauna-activiteiten om soorten te beschermen. Dit betreft zowel (inter)nationaal beschermde soorten als niet beschermde soorten.

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) bij de Ow wordt onderscheid gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes:

- § 11.2.2: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn (*Vogelrichtlijnsoorten*).
- § 11.2.3: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn (*Habitatrichtlijnsoorten*).
- § 11.2.4: omgevingsvergunning andere soorten (*andere soorten*).

Voor elk beschermingsregime zijn de vergunningplichtige gevallen en de vergunningsvrije gevallen bepaald. Provincies regelen in een omgevingsverordening of en voor welke flora- en fauna-activiteiten geen vergunningsplicht geldt (de vergunningsvrije gevallen).

Daarnaast kent de Ow een *specifieke zorgplicht* voor flora- en fauna-activiteiten. Deze specifieke zorgplicht houdt kort gezegd in dat iedereen die een activiteit uitvoert, nadelige gevolgen voor *planten en dieren* zoveel mogelijk moet voorkomen, beperken of ongedaan



moet maken. De specifieke zorgplicht houdt onder andere in dat voorafgaand aan de activiteit nagegaan wordt of er aanwijzingen zijn voor het voorkomen van kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer van de activiteit. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijnsoorten (van Bijlage I Vogelrichtlijn);
- geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten;
- Habitatrichtlijnsoorten (Bijlage II, IV, V Habitatrichtlijn);
- dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- nationaal beschermde soorten.

1.4 Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Gevolgen voor beschermde soorten zijn bepaald op basis van de (invloedssfeer van de) voorgenomen ingreep (aard, omvang en duur) en de functie van het plangebied en omgeving voor beschermde soorten en beoordeeld in het kader van de Ow.

Bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van (beschermde) soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 8 mei 2024. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast is, voor zover nodig, gebruikgemaakt van achtergronddocumentatie, zoals eerder uitgevoerd eDNA-onderzoek en een broedvogelcontrole (zie literatuurlijst).

Veldbezoek

Het veldbezoek heeft op 13 mei 2024 plaatsgevonden (25°C, var. wind 2 Bft, licht bewolkt). Daarbij is in het plangebied en omgeving – met behulp van een verrekijker – gezocht naar beschermde soorten en sporen (zoals nesten, hollen uitwerpselen, braakballen, knaagsporen en pootafdrukken). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigd dan wel wordt uitgevoerd na mei 2027 kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Veldonderzoek is altijd een momentopname. Waardenburg Ecology waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

De onderzoeker die het onderzoek heeft uitgevoerd heeft is door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door haar uitgevoerde werkzaamheden. Het project is



uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Waardenburg Ecology. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015.

1.5 Disclaimer

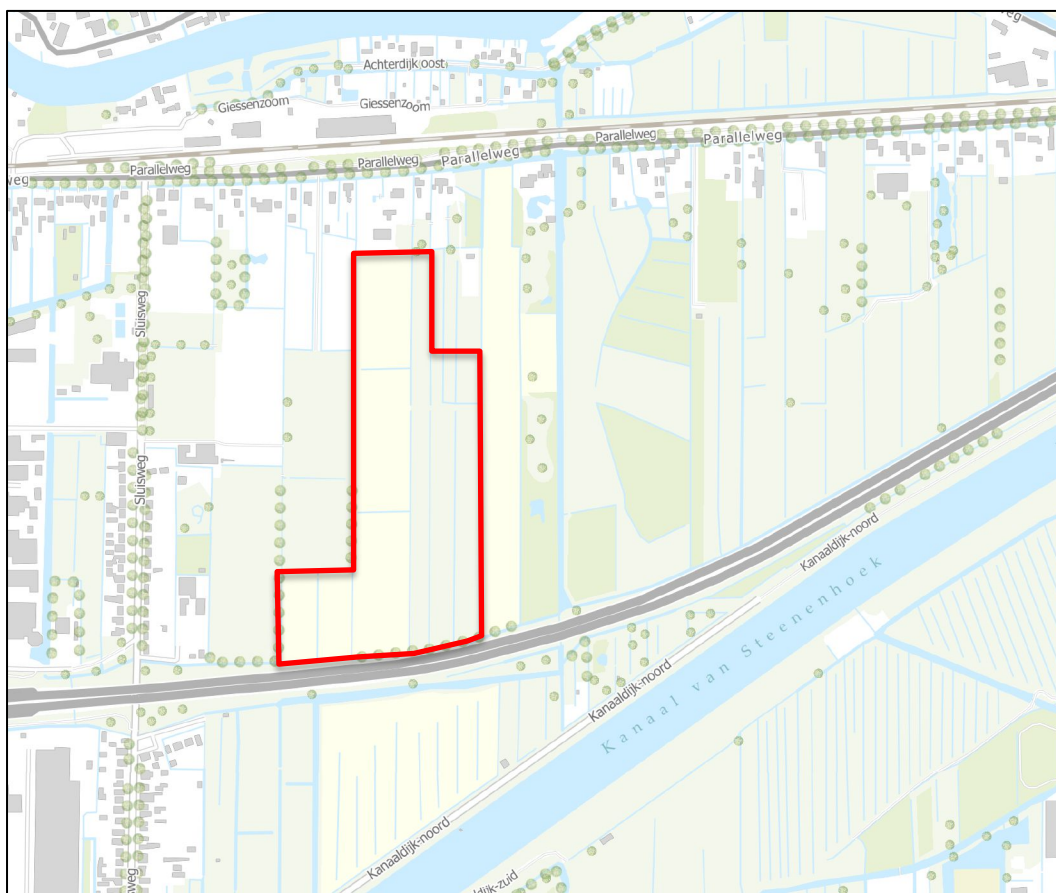
De reikwijdte van de specifieke zorgplicht is op dit moment nog niet duidelijk. De formulering van de specifieke zorgplicht laat veel ruimte voor interpretatie die (nog) niet nader ingevuld is door provincies. Onze interpretatie van de reikwijdte van de specifieke zorgplicht (zie Bijlage I) is gebaseerd op *expert judgement*.

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om af te wegen welke maatregelen in het kader van de specifieke zorgplicht redelijkerwijs genomen worden. De specifieke zorgplicht is niet vrijblijvend, deze is bestuurs- én strafrechtelijk handhaafbaar.

2 Beschrijving plangebied en voorgenomen ingreep

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft een aantal percelen die behoren tot de woning Parallelweg 108 in Hardinxveld-Giessendam (Figuur 2.1). Aan de zuidkant wordt het plangebied begrensd door de A15. Op één van de percelen wordt normaliter maïs verbouwd (Figuur 2.2); de overige percelen bestaan uit grasland. Dwars door de percelen lopen enkele kavelsloten die ongeveer 1 meter breed zijn en troebel water bevatten (Figuur 2.3). Rondom de kavelsloten groeien algemene plantensoorten als gestreepte witbol, grote brandnetel en hondsdrif. Om de plangebieden heen lopen bredere sloten die voornamelijk met riet begroeid zijn (Figuur 2.4). Langs de west- en zuidkant van het plangebied staan knotwilgen die niet tot het plangebied behoren (Figuur 2.5).



Figuur 2.1 Ligging plangebied (rood omkaderd) (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN).



Figuur 2.2 Perceel waarop normaliter maïs wordt verbouwd.



Figuur 2.3 Kavelsloot dwars door het plangebied.



Figuur 2.4 Sloot langs de westrand van het plangebied, begroeid met riet.

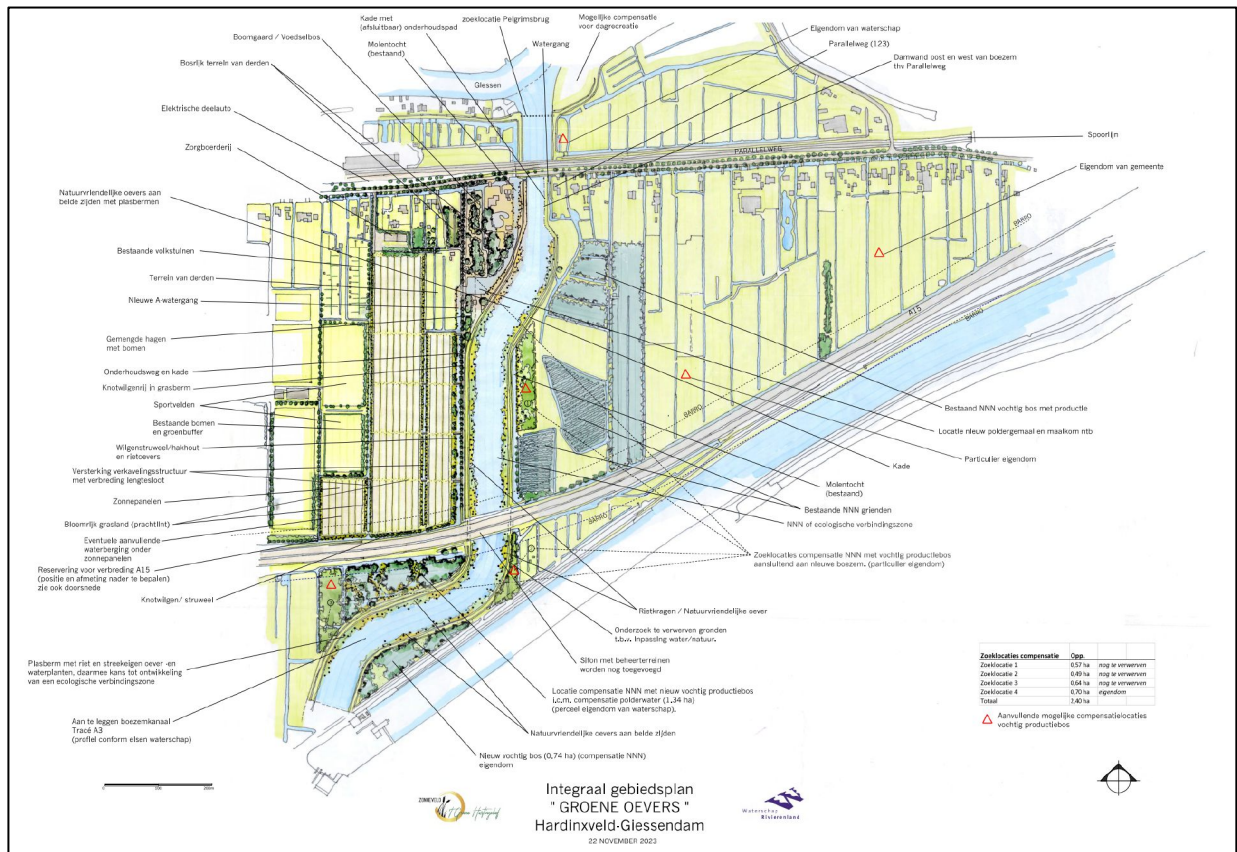


Figuur 2.5 Knotwilgen aan de zuidrand van het plangebied (net buiten het plangebied).



2.2 Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door Green Trust Consultancy B.V. Op de drie percelen wordt een zonneveld gerealiseerd. Hiervoor worden de kavelsloten die dwars door het plangebied lopen gedempt. De brede watergangen die rondom het plangebied lopen blijven behouden. Voor de ingreep worden geen bomen gekapt. Het is niet bekend wanneer de werkzaamheden van start gaan.



Figuur 2.6 Tekening eindsituatie. In deze toetsing wordt alleen de realisatie van het zonneveld meegenomen.

3 Toetsing soortenbescherming

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt per soortgroep het volgende beoordeeld:

- Komen er (mogelijk) beschermde soorten voor binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep?
- Heeft de voorgenomen ingreep (mogelijk) nadelige gevolgen voor beschermde soorten en is daarbij sprake van een zogenoemde schadelijke handeling?
- Zijn mogelijke gevolgen voor beschermde soorten als gevolg van de voorgenomen ingreep met maatregelen te voorkomen of beperken?
- Is voor betreffende soorten een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig?

3.2 Planten

3.2.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek – uitgevoerd in een periode waarin planten herkenbaar zijn – wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde plantensoorten. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikte groeiplaatsen biedt voor beschermde plantensoorten, omdat het een maïs- en grasveld op een te voedselrijke bodem (voor beschermde planten) betreft. Er zijn ook geen beschermde plantensoorten waargenomen.

3.2.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Aangezien het voorkomen van beschermde plantensoorten in het plangebied kan worden uitgesloten, zijn ook effecten op beschermde plantensoorten als gevolg van de voorgenomen ingreep uitgesloten. Daarmee zijn ook schadelijke handelingen in het kader van de Ow ten aanzien van beschermde plantensoorten niet aan de orde.

3.3 Ongewervelden

3.3.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van grote vos en grote weerschijnvlinder (NDFF). Voornaamste waardplanten van deze soorten zijn iepen en



wilgen. De knotwilgen langs de randen van het plangebied zijn in principe geschikt als waardplant voor beide soorten. Deze bomen blijven bij de ingreep echter behouden (liggen net buiten de ingreepzone). De rest van het plangebied is niet geschikt voor deze of andere soorten ongewervelden, omdat het een homogene maïs- en graslanden betreft met kavelsloten, die nauwelijks oeverbegroeiing bevatten.

3.3.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow**

De knotwilgen langs de rand van het plangebied zijn mogelijk geschikt als waardplanten voor grote vos en grote weerschijnvlinder. Deze blijven bij de ingreep echter ongemoeid. Negatieve effecten op ongewervelden zijn daarmee uitgesloten, evenals schadelijke handelingen in het kader van de Ow ten aanzien van beschermde soorten ongewervelden.

3.4 **Vissen**

3.4.1 **Functie van het plangebied voor beschermde soorten**

In de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten vissen (NDFF). In 2023 is in het plangebied eDNA onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van grote modderkruiper in de sloten (Goes *et al.*, 2023). Hierbij is grote modderkruiper niet aangetoond in het plangebied. Overige beschermde soorten vissen komen in de wijde omgeving niet voor. Een functie van het plangebied voor beschermde soorten vissen is uitgesloten.

3.4.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow**

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten vissen in het plangebied kan worden uitgesloten, zijn ook effecten op beschermde soorten vissen als gevolg van de voorgenomen ingreep uitgesloten. Daarmee zijn ook schadelijke handelingen in het kader van de Ow ten aanzien van beschermde soorten vissen uitgesloten.

3.5 **Amfibieën**

3.5.1 **Functie van het plangebied**

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de *vergunningsplichtige* rugstreeppad (NDFF). Daarnaast is in 2023 eDNA onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van kamsalamander in het gebied (Goes *et al.*, 2023). De kavelsloten in het plangebied zijn niet geschikt als voortplantingswater voor beschermde soorten amfibieën. Deze hebben te steile oevers voor rugstreeppad en in de sloten is vis aanwezig. Met het eDNA onderzoek is kamsalamander dan ook niet aangetroffen (Goes *et al.*, 2023). Evenmin ontbreken waarnemingen van rugstreeppad *binnen* het plangebied (NDFF).



De sloten zijn mogelijk wel geschikt als voortplantingswater voor een aantal *vergunningsvrije* algemene amfibieën, die vistolerant zijn en die weinig eisen stellen aan hun voortplantingswater zoals bastaardkikker en gewone pad. In de watergangen zijn geen eiklonpen of individuen waargenomen, maar deze kunnen ook niet volledig worden uitgesloten. Deze soorten zullen het plangebied incidenteel ook als landhabitat gebruiken.

3.5.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

De werkzaamheden voor de realisatie van het zonneveld kunnen algemeen voorkomende amfibieën van het '*Beschermingsregime andere soorten*' treffen. Voor deze soorten betreft het een *vergunningsvrij* geval en is dus géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig. Het betreft (lokaal, regionaal en landelijk) algemeen voorkomende soorten en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding. Bovendien biedt het zonneveld na de realisatie dekking voor soorten die het gebied als landhabitat gebruiken. Wél zijn maatregelen nodig in het kader van de specifieke zorgplicht (zie Hoofdstuk 4).

3.6 Reptielen

3.6.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van ringslang (NDFF). Deze soort is waargenomen langs de rivier de Giessen op meer dan 800 meter van het plangebied. Het plangebied zelf is niet geschikt voor ringslang omdat essentiële elementen voor deze soort ontbreken, zoals voldoende dekking (vegetatiestructuur in de oever, substraat om in of onder te kunnen overwinteren), voldoende voedsel (hoge dichtheid aan amfibieën) en broeihopen (noodzakelijk voor de voortplanting). Een functie van het plangebied voor ringslang of overige beschermde reptielen is uitgesloten.

3.6.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Aangezien het voorkomen van beschermde soorten reptielen in het plangebied kan worden uitgesloten, kunnen (negatieve) effecten op deze soortgroep als gevolg van de voorgenomen ingreep eveneens worden uitgesloten. Daarmee zijn schadelijke handelingen ten aanzien van de Ow ook uitgesloten.

3.7 Grondgebonden zoogdieren

3.7.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de *vergunningsplichtige* soort bunzing (NDFF). Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor kleine marterachtigen. In het plangebied zijn echter geen (potentiële) verblijfplaatsen aanwezig,



vanwege het ontbreken van voldoende dekking en het intensieve grondgebruik van de maïs- en grasvelden. Verblijfplaatsen bevinden zich hooguit in bosschages rondom het plangebied.

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied voor *vergunningsvrije* algemeen voorkomende soorten zoogdieren van het '*Beschermingsregime andere soorten*'. Tijdens het veldbezoek zijn twee hazen waargenomen. Het plangebied wordt met name gebruikt als foerageergebied, aangezien voldoende dekking ontbreekt en het plangebied intensief agrarisch wordt gebruikt.

3.7.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Met de realisatie van het zonnenveld wordt matig geschikt foerageergebied van kleine marterachtigen tijdelijk aangetast. Indien maatregelen worden getroffen, worden negatieve effecten zoveel mogelijk voorkomen. Schadelijke handelingen zijn dan uitgesloten en een vergunning in het kader van de Ow is niet nodig. Na de ingreep is het plangebied weer beschikbaar als foerageergebied en biedt het zonnenveld mogelijk zelfs méér dekking voor kleine marterachtigen. De kwaliteit van het foerageergebied zal niet minder zijn dan in de situatie wanneer de percelen werden gebruikt voor gewassen.

De werkzaamheden kunnen ook algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* treffen, zoals haas. Voor deze soorten betreft het een *vergunningsvrij* geval en is dus géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig. Het betreft (lokaal, regionaal en landelijk) algemeen voorkomende soorten en het aantal dieren dat potentieel gemoeid is met de (lokale) ingreep is beperkt. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten is daarom niet in het geding. Bovendien biedt het zonnenveld na de realisatie extra dekking voor deze soorten. Wél zijn maatregelen nodig in het kader van de specifieke zorgplicht (zie Hoofdstuk 4).

3.7.3 Maatregelen

De realisatie van het zonnenveld dient buiten de kwetsbare periode van kleine marterachtigen plaats te vinden. De kwetsbare periode van kleine marterachtigen loopt van 15 maart tot 1 september.

3.8 Vleermuizen

3.8.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van gewone en ruige dwergvleermuis (NDFF). De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied is uitgesloten. In het plangebied staan namelijk geen gebouwen of bomen met holten die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Het plangebied maakt mogelijk deel uit van het foerageergebied van vleermuizen. Het betreft – op basis van de aard en omvang van het terrein in relatie tot het landschap in de omgeving – geen *essentieel*



foerageergebied (d.w.z. essentieel voor het functioneren van een verblijfplaats in de omgeving). In het plangebied is ook geen (essentiële) vliegroute van vleermuizen aanwezig omdat doorlopende, lijnvormige verbindingen tussen essentiële elementen ontbreken. De rij knotwilgen langs de zuidkant vormt wel een lijnvormige verbinding, maar deze valt buiten het plangebied en blijft dus behouden.

3.8.2 Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow

Met de ingreep wordt tijdelijk een gedeelte van foerageergebied van vleermuizen aangetast. Het betreft geen *essentieel* foerageergebied, de vleermuizen kunnen tijdelijk uitwijken. Negatieve effecten op vleermuizen zijn uitgesloten waarmee ook schadelijke handelingen in het kader van de Ow zijn uitgesloten.

3.9 Vogels

3.9.1 Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, ooievaar, ransuil, roek en sperwer: allen vogels met een *jaarrond* beschermde nestplaats¹. In het plangebied zijn geen bomen of gebouwen aanwezig waardoor een nestplaats van deze soorten in het plangebied is uitgesloten. De wilgen langs de zuidrand zijn mogelijk wel geschikt. Deze liggen echter buiten het plangebied en blijven ongemoeid. In de knotwilgen zijn bovendien tijdens het veldbezoek geen nesten waargenomen. Het plangebied is mogelijk wel geschikt als foerageergebied voor deze soorten. Het betreft echter geen *essentieel* foerageergebied vanwege de aard, omvang en ligging van het plangebied.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

Het plangebied vormt geschikt broedbiotoop voor een aantal algemeen voorkomende vogels waarvan de nestplaats *niet* jaarrond beschermd is. In het plangebied zijn waarnemingen gedaan van o.a. wilde eend en nijlgans. Met name langs de randen en in de sloten is geschikt broedbiotoop (voor deze soorten) aanwezig. In 2023 is een broedvogelonderzoek uitgevoerd in een nabijgelegen bosschage (Spijker, 2023). Daarbij zijn boomkruiper, Cetti's zanger, fitis, grote bonte specht, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, spreeuw, tijtjaf, wilde eend, winterkoning en zwartkop vastgesteld. Deze soorten broeden (met uitzondering van wilde eend) uitsluitend in bomen en struwelen, die in het plangebied zelf niet aanwezig zijn.

¹ Voor een aantal vogelsoorten geldt dat hun nesten jaarrond beschermd zijn, ook als de soort op het moment van de handeling geen gebruik maakt van het nest. Dit is het geval wanneer een vogelsoort jaarlijks terugkeert naar zijn nest en niet of nauwelijks in staat is om elders in zijn leefgebied een vervangend nest te vinden of te maken. Deze soorten zijn op Rijksniveau en provinciaal niveau vastgesteld.



3.9.2 **Bepaling van effecten en beoordeling in het kader van de Ow**

Vogels met jaarrond beschermde nestplaats

Effecten van de voorgenomen ingreep op soorten met een jaarrond beschermd nest zijn uitgesloten. Voor deze soorten heeft het plangebied namelijk geen *essentiële* betekenis.

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

De realisatie van het zonnenveld waarvoor enkele kavelsloten worden gedempt, kunnen in het broedseizoen ertoe leiden dat nesten van enkele vogelsoorten die in gebruik zijn, beschadigd raken of verlaten worden door de oudervogels als gevolg van verstoring. Hiervoor is geen vergunning mogelijk. Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen.

3.9.3 **Maatregelen**

Vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is

Door het nemen van de volgende maatregelen kunnen negatieve gevolgen voor broedvogels voorkomen worden:

- Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren. Voor het broedseizoen geldt geen wettelijke standaardperiode. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschillen per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus.

4 Toetsing specifieke zorgplichtbepalingen

4.1 Algemeen

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de specifieke zorgplicht. In dit hoofdstuk wordt per soortgroep het volgende beoordeeld:

- Zijn er aanwijzingen dat er binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep soorten voorkomen waarop de specifieke zorgplicht van toepassing is?
- Zijn mogelijke gevolgen voor soorten de specifieke zorgplicht van toepassing is met maatregelen te voorkomen of beperken?

In Hoofdstuk 3 is reeds beoordeeld of beschermde soorten binnen de invloedssfeer (kunnen) voorkomen, of de ingreep gevolgen kan hebben voor deze beschermde soorten en of maatregelen nodig zijn om gevolgen te voorkomen en beperken. Voorliggend hoofdstuk richt zich op de volgende soorten en hun leefgebieden:

- de geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten die niet genoemd zijn in bijlage I van de Vogelrichtlijn;
- soorten van Bijlage II en V van de Habitatrichtlijn;
- soorten van de Rode Lijsten.

Deze soorten worden kortweg 'kwetsbare of bedreigde' soorten genoemd.

4.2 Soorten binnen de invloedssfeer en mogelijke nadelige gevolgen

Op basis van de NDFF en een habitatgeschiktheidsbeoordeling is beoordeeld of er aanwijzingen bestaan dat kwetsbare of bedreigde soorten planten of dieren binnen de invloedssfeer van de ingreep (kunnen) voorkomen. Op basis van de NDFF en een habitatgeschiktheidsbeoordeling kan de aanwezigheid van sommige kwetsbare of bedreigde soorten niet uitgesloten worden. Het gaat om de volgende soortgroepen: planten (zoals kamgras en korenbloem), bruin blauwtje en vogels. Deze soorten zijn niet in het plangebied zelf waargenomen. Het plangebied is mogelijk wel geschikt leefgebied voor deze plantensoorten en enkele vogelsoorten van de Rode Lijst. Voor bruin blauwtje is de vegetatie in het plangebied niet geschikt.

Er kan niet worden uitgesloten dat de voorgenomen ingreep gevolgen heeft voor kwetsbare of bedreigde soorten, hun groeiplaatsen, hun nesten en/of hun foerageerplaatsen.

4.3 Maatregelen voor kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer

In het kader van de specifieke zorgplicht moeten – indien dat redelijkerwijs kan worden gevergd – maatregelen genomen worden om de mogelijke gevolgen van de voorgenomen ingreep voor kwetsbare of bedreigde soorten te voorkomen, beperken of ongedaan te



maken. Hieronder worden maatregelen beschreven die in het kader van de specifieke zorgplicht genomen kunnen worden. Het is aan de initiatiefnemer om te bepalen welke maatregelen redelijkerwijs genomen (kunnen) worden.

- Werkzaamheden uitvoeren buiten de kwetsbare periode van grondgebonden zoogdieren (zoals Rode Lijstsoorten haas en konijn) en algemene amfibieën. De kwetsbare periode is vanaf maart t/m augustus. Dit is tevens ook het broedseizoen van vogels en de kwetsbare periode van kleine marterachtigen.
- Bij de werkzaamheden dieren te allen tijde de gelegenheid te geven om 'uit eigen beweging' een veilige kant op te vluchten naar een aangrenzende leefomgeving door één kant uit te werken.
- De randen met knotwilgen niet met kunstlicht te verlichten en verstoring naar deze randen zoveel mogelijk te beperken door bijvoorbeeld het aanbrengen van takkenrillen rondom de zonnevelden.

5 Conclusie en aanbevelingen

5.1 Soortenbescherming

5.1.1 Conclusies

Voor de voorgenomen ingreep is géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig is. De voorgenomen ingreep heeft namelijk geen gevolgen voor beschermde soorten waarvoor een vergunningsplicht geldt en/of gevolgen kunnen worden voorkomen met preventieve maatregelen.

Op grond van het onderzoek wordt het volgende geconcludeerd:

- Voor de volgende beschermde soorten waarvoor de ingreep nadelige gevolgen heeft, die niet te voorkomen zijn, betreft het een *vergunningsvrij* geval en is dus géén omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit nodig: algemeen voorkomende amfibieën en grondgebonden zoogdieren.
- Voor de volgende soorten zijn maatregelen nodig en mogelijk om nadelige gevolgen te voorkomen: broedvogels zonder jaarrond beschermd nest en kleine marterachtigen (zie § 3.7.3 en § 3.9.3).

5.2 Specifieke zorgplicht

5.2.1 Conclusies

Op grond van het onderzoek wordt het volgende geconcludeerd:

- Binnen de invloedssfeer van de ingreep kunnen enkele kwetsbare of bedreigde soorten planten of dieren voorkomen. Het gaat om de volgende soorten(groepen): planten en vogels.
- Er kan niet worden uitgesloten dat de voorgenomen ingreep gevolgen heeft voor deze soorten.
- Er zijn maatregelen nodig om negatieve gevolgen van de ingreep op deze soorten te beperken (zie § 4.3).

5.3 Natuurkansen

De natuurkansen in het gebied kunnen worden verhoogd door takkenrillen aan te brengen langs de randen van het plangebied. Daarnaast kan het inzaaien van kruidenrijke mengsels in de bermen ervoor zorgen dat het gebied aantrekkelijker wordt voor flora, ongewervelden en hun predatoren. Daarnaast wordt geadviseerd de panelenrijen niet te dicht op elkaar te



realiseren en niet te dicht op de grond. Dit vergroot de kans op een soortenrijk en divers bodemleven.



6 Literatuur

- Goes, [REDACTED], 2023. eDNA. Rapport eDNA-onderzoek grote modderkruiper & kamsalamander RA23067. Datura Molecular Solutions B.V., Wageningen. Informatiekaart Natuur. https://atlas.bij12.nl/WebView/index.html?viewer=ikn_pub. Geraadpleegd op 8 mei 2024.
- Informatiepunt Leefomgeving. <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/geconsolideerde-teksten-omgevingswet/>. Geraadpleegd op 8 mei 2024.
- NDFF. www.ndff.nl. Geraadpleegd op 8 mei 2024.
- [REDACTED] 2023. Broedvogelinventarisatie NNN-gebied Hardinxveld-Giessendam. Weco, Versie C1.



Bijlage I Toetsingskader beschermde soorten Omgevingswet

In deze bijlage worden de relevante onderdelen van de Ow ten aanzien van soortenbescherming samengevat. De teksten zijn grotendeels ontleend aan de 'Handreiking Toelichting natuurbescherming onder de Omgevingswet' van het Netwerk Groene Bureaus. Voor de geconsolideerde teksten van de Ow verwijzen we naar: <https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/geconsolideerde-teksten-omgevingswet/> In de geconsolideerde teksten staan de oorspronkelijke teksten en alle officiële wijzigingen. Nadat de Ow op wetten.overheid.nl is gepubliceerd, vervalt deze geconsolideerde versie.

Flora- en fauna-activiteit

Een 'flora- en fauna-activiteit' in de Ow is een: 'activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten'. Er is er al sprake van een 'flora- en fauna-activiteit' als het een *mogelijk* gevolg heeft voor één in het wild levend dier of plant, ongeacht of deze soort beschermd is volgens de Ow.

Als er sprake is van een flora- en fauna-activiteit, dient er onder andere rekening te worden gehouden met de regels in art. 11.27 Bal (*specifieke zorgplicht*) en de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal (*vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen*). Hoewel de paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal alleen betrekking hebben op de bij wet beschermde soorten, gelden art. 11.27 en 11.28 ook met betrekking tot de niet-beschermde soorten.

Specifieke zorgplicht

In het Bal is een *specifieke zorgplicht* opgenomen voor onder meer alle 'flora- en fauna-activiteiten' die vrijwel alle ruimtelijke activiteiten betreft (art. 11.27 Bal). Deze specifieke zorgplicht komt in de plaats van de algemene zorgplicht die in de Ow staat. Iedereen die een flora- en fauna-activiteit uitvoert, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken (art. 11.27, 1e lid Bal). In het tweede lid staat de nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht. De specifieke zorgplicht houdt in ieder geval in dat voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van soorten die kwetsbaar of bedreigd zijn. Deze soorten betreffen in Nederland van nature voorkomende:

- Vogelrichtlijn-soorten zoals genoemd in bijlage I Vrl en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, 2e lid Vrl.
- Habitatrichtlijn-soorten als opgenomen in bijlage II, IV en V Hrl.
- Dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten.
- Nationaal beschermde soorten (bijlage IX Bal).

Ook de voor bovengenoemde soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats vallen onder de specifieke zorgplicht.



De kern van de zorgplichtbepaling voor flora- en fauna-activiteiten is dat als er sprake is van nadelige gevolgen op in het wild voorkomende soorten, deze, indien redelijkerwijs kan worden geveerd, moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan worden gemaakt. Ook in art. 11.27, tweede lid wordt verwezen naar passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen. Tijdens en na het verrichten van de activiteit moet wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben (dus: monitoring).

In art. 11.27, tweede lid onder b Bal wordt aangegeven dat er moet worden ‘vastgesteld’ of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten. Daarnaast zijn de overige voorwaarden in het tweede lid onder c t/m f zodanig concreet dat in deze bewoording kan worden gelezen dat er *aantoonbaar* aan deze voorwaarden moet worden voldaan, zeker ook met in het achterhoofd dat de specifieke zorgplichten in de Ow zowel *bestuurlijk als strafrechtelijk kunnen worden gehandhaafd*. Om aantoonbaar aan de voorwaarden van de specifieke zorgplicht te hebben voldaan, is het noodzakelijk dat de toetsing aan de zorgplichtbepalingen in een quickscan of nader onderzoek wordt vastgelegd.

Interpretatie specifieke zorgplicht

Het Bal geeft aan waaruit de specifieke zorgplicht in ieder geval bestaat. De reikwijdte van de specifieke zorgplicht is op dit moment nog niet duidelijk. De formulering van de specifieke zorgplicht laat veel ruimte voor interpretatie die (nog) niet nader ingevuld is door provincies. Onze interpretatie van de reikwijdte van de specifieke zorgplicht is gebaseerd op expert judgement en het voorstel van Hunink (2023¹).

Rode Lijst soorten(groepen)

Wij richten ons in de natuurtoets in principe op ‘dieren en planten’ van de Rode Lijsten (zoals letterlijk benoemd in de Ow), dus niet op niet-dierlijke of niet-planten zijnde soorten organismen, zoals paddenstoelen en korstmossen. Daarbij worden de volgende statussen van de Rode lijst meegenomen: gevoelig, kwetsbaar, bedreigd en ernstig bedreigd. Uitgangspunt is daarbij dat de specifieke zorgplicht een focus vergt op de mogelijke nadelige gevolgen op de staat van instandhouding van soorten en niet zozeer op nadelige gevolgen voor ieder exemplaar afzonderlijk.

Onderzoeksinspanning

Iemand die een flora- en fauna-activiteit wil verrichten op een plek, moet controleren of er aanwijzingen zijn dat op die plek of in de buurt kwetsbare of bedreigde soorten voorkomen. Onduidelijk is welke onderzoeksinspanning verricht moet worden. Wij vullen deze onderzoeksverplichting in door het raadplegen van de NDFF en een habitatgeschiktheidsbeoordeling.

¹ [REDACTED] 2023. Voorstel invulling specifieke zorgplicht FF-activiteiten Ow. LinkedIn bericht 30 oktober 2023.



De soortenbeschermingsregimes

In het Bal wordt onderscheid gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes:

- § 11.2.2: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn (*Vogelrichtlijnsoorten*). Dit betreft alle van nature in Nederland voorkomende vogels conform art. 1 Vogelrichtlijn.
- § 11.2.3: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn (*Habitatrichtlijnsoorten*). Dit betreft soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn.
- § 11.2.4: omgevingsvergunning andere soorten (*andere soorten*). Dit betreft soorten genoemd in bijlage IX behorende bij art. 11.54 Bal.

Onder iedere paragraaf (11.2.2, 11.2.3 en 11.2.4) zijn de vergunningplichtige gevallen en de vergunningsvrije gevallen aangegeven. In de Omgevingswet wordt niet meer gesproken over verbodsbepalingen waarvoor een ontheffing of vrijstelling kan worden verleend zoals onder de Wet natuurbescherming, maar over schadelijke handelingen die leiden tot een vergunningsplichtig geval. Er geldt een vergunningplicht voor schadelijke handelingen bij:

- vogels op grond van artikel 11.37, eerste lid Bal;
- dier- en plantensoorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bonn en Bern op grond van artikel 11.46, eerste lid, Bal, en;
- dieren van bijlage IX, onder A van het Bal op grond van artikel 11.54, eerste lid, Bal.

De inhoud van de schadelijke handelingen komen overeen met de verbodsbepalingen van de soortenbeschermingsregimes uit de Wet natuurbescherming, aangezien deze rechtstreeks voortkomen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en internationale Verdragen en betreffen de volgende schadelijke gevallen:

- het opzettelijk doden en vangen van soorten;
- het beschadigen of vernielen van voortplantings- en rustplaatsen van dieren, niet zijnde vogels;
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, eieren of wegnemen van nesten van vogels;
- het opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren;
- het (ver)storen van dieren volgens de beschermingsregimes soorten Vogelrichtlijn en soorten Habitatrichtlijn. NB geldt voor vogels niet als er geen sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de vogelsoort;
- het plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten.

Uitzonderingen vergunningplicht en vergunningsvrije gevallen

Voor instandhoudings- en passende maatregelen in het kader van het bereiken van Natura 2000-doelstellingen geldt een uitzondering van de vergunningplicht voor schadelijke handelingen. In het Bal zijn verder een aantal vergunningsvrije gevallen aangewezen per beschermingsregime waarvoor geen vergunningplicht geldt. Hoewel er enkele verschillen zijn, betreft het onder meer de volgende gevallen:

- In een programma aangewezen flora- en fauna-activiteiten (bijv. een Natura 2000-beheerplan).
- In een omgevingsverordening aangewezen flora- en fauna-activiteiten (bijv. de door de provincie aangewezen soorten en handelingen).



- Bij ministeriële regeling aangewezen flora- en fauna-activiteiten (In art. 4.31 van de Omgevingsregeling zijn de flora- en fauna-activiteiten die genoemd zijn in art. 11.54 Bal aangewezen als vergunningvrij voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen of inrichting van gebieden (incl. gebruik) voor de soorten in bijlage VIIc Or).
- Flora- en fauna-activiteiten die aantoonbaar worden uitgevoerd conform een per ministeriële regeling aangewezen gedragscode.

Beoordelingsregels vergunning

Een vergunning wordt alleen verleend als is voldaan aan de beoordelingsregels in § 8.6.2 Bkl. De beoordelingsregels verschillen per soortenbeschermingsregime (uitgewerkt in art. 8.74j t/m art. 8.74l Bkl), maar komen kort gezegd neer op de beoordeling:

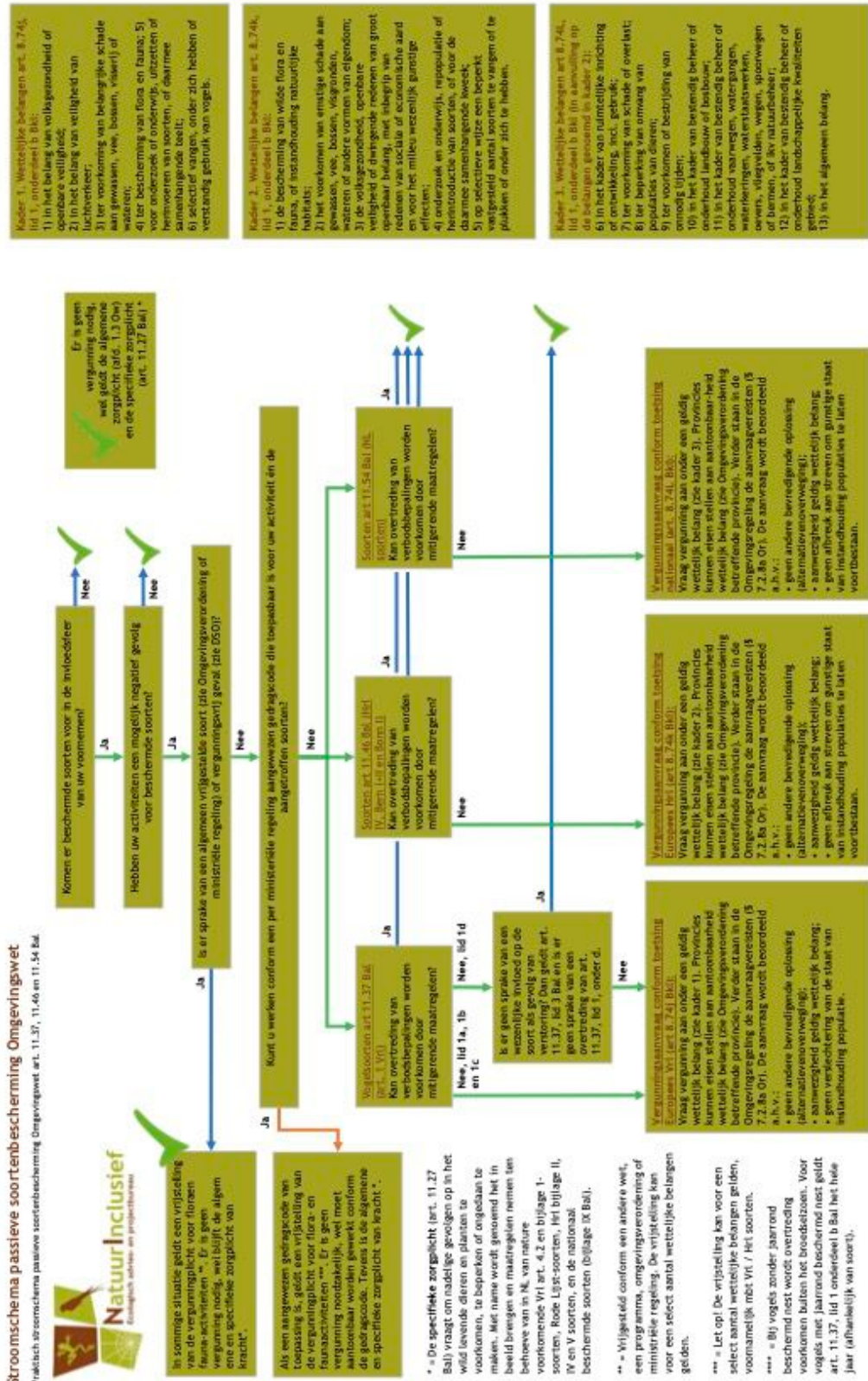
- of er geen andere bevredigende oplossing is;
- de activiteit nodig is vanwege een genoemd wettelijk belang, en;
- de activiteit niet leidt tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Hiernavolgend is een Stroomschema passieve soortenbescherming Omgevingswet opgenomen.



Stroomschema passieve soortenbescherming Omgevingswet

Bron: *Natuurinclusief*



© Natuurinclusief, 25 maart 2022. Geldt voor flora- en fauna-activiteiten met betrekking tot regulier beheer, onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen. **Geldt niet voor:** instandhoudingsmaatregelen die worden uitgevoerd ten behoeve van het halen van Natura 2000-doelstellingen conform een definitief beheerprogramma of passende maatregelen, daarvoor gelden afwijkende vrijstellingsregels (zie ook Bal art. 11.37, lid 2, onder b en art. 11.46, lid 2, onder d). **Beslissen:** Gebaseerd op de geconsolideerde wettoelast en bijbehorende AMvB's (Bal, Bal, Ob, Ori) dd 23 maart 2022, rolsds van toelichtingen, memoires van antwoord en verlagen van overleggen Tweede Kamer en Eerste Kamer. Aan dit schema kunnen geen rechten worden ontleend.